

Lasz György
georgelasz@gmail.com

GONDOLATOK A KÖZTERÜLETI BIZTONSÁG, TÖMEGRENDZVÉNYEK BIZTOSÍTÁSA ÉS A MAGÁNBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK KAPCSÁN - DE FACTO

Absztrakt

A végrehajtó hatalom közbiztonság fenntartására létrejött, kényszerítő monopólium birtokosaként a rendőrség mind létszám, mind technikai eszközök hiányában, de leginkább az általa biztosított szolgáltatás magasabb foka miatt nem képes a tömegrendezvények biztosítását önállóan ellátni sőt, szolgáltatásának és rendeltetésének specifikumai miatt számos feladatot a közterületen más nem láthat el. A cikk szerzője publikációban a magánbiztonsági szolgálatok térnyeréséről, felértékelődéséről is értekezik, s arról, hogy a jövőben szerepük növekedésével kell számolni. Fontos kérdés a „mass private property” problematikája, vagyis a magántulajdon sajátos formája, amit sokan félmagántulajdonként ismernek el, mint a bevásárlóközpontok, vagy épp tömegrendezvények központjai. A biztonsági feladatok országonként eltérő minőségben, mennyiségben jelennek meg, megosztva az állami és civil biztonsági szolgálatok terheit. Ezért is az egyes nemzeti magán biztonsági szolgálatok feladatait egyenként kell elemezni ha a kulturális vagy/és politikai háttérrel szeretnénk megérteni – vallja a cikk szerzője egyetértésben egy nemrégiben készült francia kutatással.

As the single owner of the executive power to maintain community safety, the police has neither the necessary staff, nor the technical equipment to secure large scale events on their own. Because of the police's special function and high-value service, many tasks and duties in the public space cannot be outsourced. The author of the study argues that the role and value of private security companies is more and more recognized, and there is an increasing tendency to outsource some of the policing duties. The question of the mass private property - a special form of the private ownership of the public space, as the shopping malls or leisure centers- is an important one. The partnership approach to the policing duties differs from country to country, sharing the burdens of the public and private security sector in different way in each country. The study concludes that in order to understand the cultural or/ and political background in each country, the tasks and duties of the private security services have to be analyzed on a national basis- as it has been done in a recent French study.

Kulcsszavak: közbiztonság, rendezvénybiztosítás, tömegrendezvények, magánbiztonság, „mass private property” ~ community safety, event securing, large scale gatherings, private security, mass private property

Mea culpa

Nemrégiben került a kezembe egy, az Országos Rendőr-főkapitányság által jegyzett tanulmány, amely nagyon helyesen, a tárgyban legfontosabb alapszabályra hivatkozva közterületen ellátott feladatnak tekinti a magánbiztonsági szolgáltató által ellátott rendezvénybiztosítást, a pénz- és értékszállítást, a szállítmánykísérést, továbbá részben az értékőrzést is. „Az említett közterületinek minősíthető szolgáltatások közös jellemzője, hogy minden, a törvényben meghatározott esetben szerződésben rögzített konkrét személy- vagy vagyónvédelmi feladatokhoz kapcsolódik, illetve rendezvénybiztosítás esetében a rendező és a résztvevők jogos érdekeit, biztonságát veszélyeztető magatartások elleni védelemben realizálódik. Kétségtelen, hogy e vonatkozásban a magánbiztonság védelmét szolgáló vállalkozói tevékenység szorosan kapcsolódik a közbiztonság fenntartása érdekében foganatosítható rendészeti feladatokhoz, azonban azokkal nem azonosítható és nem is mosható össze. A magánbiztonsági szolgáltató a VSzVMt. hatályos szabályai szerint nem vállalhat általános közbiztonság védelmi feladatot. Erre anyagi jogi felhatalmazottsággal és hatáskörrel sem rendelkezik.”¹

Jelen alkalommal kerülni szeretném (annál is inkább mert erre korábban több kísérletet tettem) a magán-közbiztonság fogalmi elemeinek elhatárolását, vagy a közbiztonsági feladatok pozicionálását. Amivel azonban semmiképpen nem érthetek egyet, a tanulmányban, az pedig a következő: „A tömegrendezvények biztosítása alapvetően rendőri feladat, amelyben más rendészeti szervek vagy magánbiztonsági szolgáltatók nem vehetnek részt.”²

Ha jelen mondat igaz lenne, akkor az elmúlt esztendő meg számlálhatatlan tömegrendezvénye maradt volna tényleges biztosítás nélkül, teremtve ezzel óriási biztonsági kockázatot.

A végrehajtó hatalom közbiztonság fenntartására létrejött, kényszerítő monopólium birtokosaként a rendőrség mind létszám, mind technikai eszközök hiányában, de leginkább az általa biztosított szolgáltatás magasabb foka miatt nem képes a tömegrendezvények biztosítását önállóan ellátni sőt, szolgáltatásának és rendeltetésének specifikumai miatt számos feladatot a közterületen más nem láthat el. Így tehát - mea culpa! – meggyőződéssel vallom, hogy mind a jogalkotó szándéka szerint, mind a helyesen és következetesen kialakult szakmai gyakorlat szerint magánbiztonsági szolgáltatók biztosították a legnagyobb tömegrendezvényeket az elmúlt években és szerepük a jövőben sem nélkülözhető, sokkal inkább feladataik kiszélesítésére kerül majd sor. Az, hogy ez mennyire így van, az alábbiakban minden bizonnyal igazolást nyer majd.

A (köz)biztonság szereplői

Az állam, a végrehajtó hatalom, ám különösen a politika szereplőinek igazán fontos lenne a közbiztonság kérdései okán kompromisszumot kötni, s az egyes racionalizálási, vagy rendészeti-szakmai kérdések megítélését a szakértőkre, nem pedig lobbycsoportokra vagy az

---

¹ Kacziba Antal: Lehetséges jövőkép... Rendőrség Tudományos, Technológiai és Innovációs Tanácsa, Kézirat, Budapest, 2010.

² Kacziba Antal: Lehetséges jövőkép... Rendőrség Tudományos, Technológiai és Innovációs Tanácsa, Kézirat, Budapest, 2010. 60 p.

ellenzéki vagy épp kormányzati szerepből fakadó rituális szokásokra bízni. Amikor nyilvánvalóvá vált, hogy az állam nem képes polgárai számára a biztonságot, mint alkotmányos jogot garantálni, felvetődik a kérdés: ki pótolja az ekként keletkezett űrt?

Tény, hogy nincs következetes, jól elkülönülő vonalvezetése a közbiztonság alakításának, (talán épp ezért) lehetne érdemi kompromisszumot kötni e kérdésekben.

Murphy törvénye igaz mindenütt, a bűnözésben is, tehát ahol alkalom kínálkozik, ott az állam *polgárai* közül biztosan lesznek, akik megragadják a lehetőségeket. Az állampolgárok szabadságfoka jelentősen megnőtt a korábbi politikai rendszer elvetésével, ám a szabadsággal járó negatív társadalmi deficiteket, különösen a szegénységet, a bűnözés növekedését erős frusztrációként élték meg. Mindig könnyebb elfogadni a jót, az előnyöket, mint megérteni az ezzel járó hátrányokat, s Magyarországon is ez történt. A nagyon gazdag és nagyon szegény rétegek közötti óriási ellentétek feszítik a társadalmat, ami azt is jelenti, hogy a nagyon gazdagok „megvehetik” szinte teljes, saját biztonságukat, a depriváltabb rétegeknek azonban valamilyen másodlagos biztonság jut. Épp ezért e rétegek alkalom esetén könnyen térnek a bűn útjára, vagy használják ki a szabályozatlan területeket. Mindig lesznek akik kihasználják e lehetőségeket, s lesznek olyan marginális csoportok, akik számára ez jelenthet fő megélhetési forrást.

A megváltozott helyzetben a polgárok célpontjaivá válnak a külföldiek, a „tehetetlen” rendőrök, az „erélytelen” politikusok, később pedig a biztonságot megfizetni képes polgárok is. Ennek kiegyenlítésére szükséges az államnak olyan intézkedéseket hoznia, amelyek legalább a bűnözés elfogadható szintű megjelenéséig csökkentik az áldozatok személyi és anyagi terheit.

Mindezeket túl aggasztó módon csökkent a társadalom önvédelmi képessége, amit talán csak az utóbbi időben néhány civil szervezet próbál ellensúlyozni. A közgondolkodás még mindig nem látja tisztán, hogy a bűnözés magában a társadalomban keletkezik, ezért ellene küzdeni is legeredményesebben magában a társadalom alapjaiban, jó és időbeni felismeréssel lehet.

A *rendőrségre* mindig nehéz jogalkalmazói szerepkör jut, amelynek tagjai a hierarchiából fakadóan még csak nem is kritizálhatják az őket érintő folyamatokat. Vagy ha mégis megteszik, karrierjük gyors véget érhet. Emellett a szervezet nem is igazán befogadással tekint az újra, a változásokra, önmegőrző képessége bár sokat veszített az elmúlt években, mégis értékes tulajdonságai között tartandó számon. A rendszerváltással nagyon jelentős súly nehezedett rá³. Egyrészt saját múltja mellett fel kellett dolgoznia egy legitimizációs válságot is, amelyeket morális válság kísért. Harmadsorban pedig – s ez a legnehezebb – a szakmai válság megoldása jelent igazán nagy terhet számára, hiszen a személycserékkel új koncepciók mindig, igazi áttörés ritkán érkezik. A rendőrök éppúgy reagálnak a változásokra, mint minden hasonló, mamut állami szervezet, s ráadásul szigorúbb konformitás kényszer terhe alatt.

A *magánbiztonsági szolgálatok* pedig igen, nyugodtan mondhatjuk, hogy immáron a megváltozott közbiztonság legújabb szereplői és segítői.

Nem vitathatjuk, hogy a biztonság itt kiemelt (fő)szereplőin túl minden szereplő helyzete – már ami a bűnözés elviselését illeti – nehezebbé vált. Éppen ezért fontos lenne, hogy a társadalom valamennyi meghatározó szereplője a biztonságot célzó törekvéseket szakmaiságukba ágyazva, nem pedig más, jelentéktelen determinánsokra alapozva ítélje meg.

Magánbiztonság Európában

A biztonsági feladatok országonként eltérő minőségben, mennyiségben jelennek meg, megosztva az állami és civil biztonsági szolgálatok terheit. Ezért is az egyes nemzeti magán

---

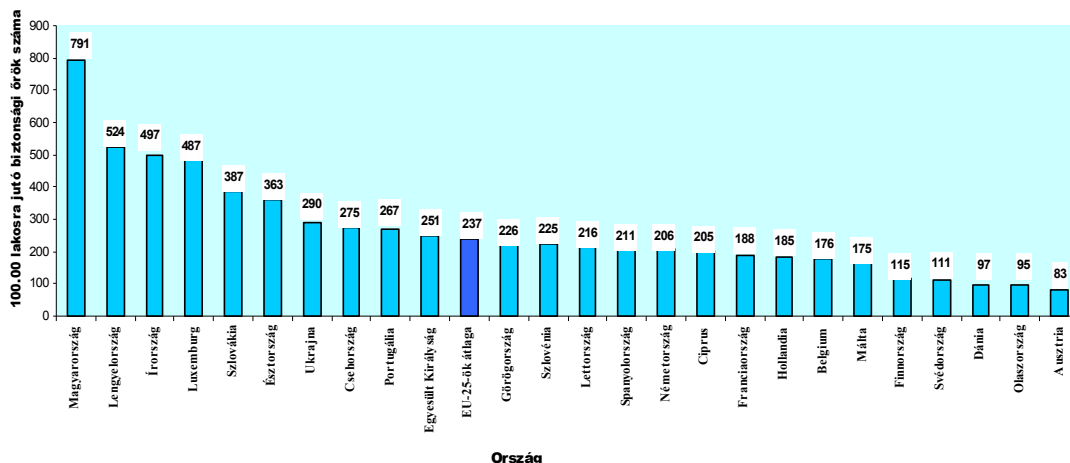
³ Korinek László: A társadalom emésztési zavara avagy a közbiztonság és bűnügyi helyzet Magyarországon. Magyarország politikai évkönyve, Budapest 1998.

biztonsági szolgálatok feladatait egyenként kell elemezni, ha a kulturális vagy/és politikai háttérrel szeretnénk megérteni.

A magánbiztonsági szolgálatok megjelenése és elterjedése Európában nemzetközi jelenség, amely három okra vezethető vissza: a fogyasztói társadalom és új tulajdoni formák kialakulására, a rendőri feladatok növekedésére és az Amerikából induló válságra.⁴

A magánbiztonsági örök száma országonként változik, amint az alábbi táblázat mutatja:

1 Ábra- A magán biztonsági szolgálata létszáma Európában

Forrás: CoESS

Míg az EU átlag 237 biztonsági ór 100.000 lakosra, nagy eltérések tapasztalhatók mind az átlag fölött, mind pedig alatta. Hat ország átlagértéke 350 fölött van, öté pedig 120 alatt.

A legmagasabb értéket Magyarország adja a táblázat szerint. A lakossághoz viszonyított biztonsági örök száma háromszor nagyobb az EU átlagnál. Ez az egyetlen ország, amelynél ilyen kimagasló az eltérés az EU átlagtól. Három ország átlaga kétszer nagyobb az EU átlagnál: Lengyelország, Írország, Luxemburg. Két EU tagállam átlaga 350- 400 között található: Szlovákia és Észtország. A legkisebb értékkel rendelkező ország Ausztria. A lakossághoz viszonyított biztonsági örök száma háromszor kisebb az EU átlagnál. Négy ország átlaga kétszer kisebb az EU átlagnál: Finnország, Svédország, Dánia és Olaszország.

Így az EU átlag 14 országra tekintve lényeges, országok melyeknél a 100.000 lakoshoz viszonyított biztonsági örök száma 175 és 290 között van. Négy ország átlaga kissé magasabb az EU átlagnál: Csehország, Portugália, Egyesült Királyság. A maradék tíz ország átlaga kissé alacsonyabb az EU-snál: Görögország, Szlovénia, Lettország, Spanyolország, Németország, Ciprus, Franciaország, Hollandia, Belgium és Málta.

Amint látható, az eltérések nem magyarázhatók a kulturális különbségekkel. Hogyan lehetséges, hogy Ausztria és Olaszország ugyanabba a kategóriába tartozik mind a skandináv EU tagállamok – teszi fel a kérdést a CoESS⁵? Vagy Írország, Luxemburg miért mutat hasonlóságokat inkább a volt szovjet blokk országaival – Lengyelország, Szlovákia- és miért nem inkább az Egyesült Királysággal vagy Hollandiával? A hagyományos földrajzi- kulturális

⁴ La participation de la sécurité privée á la sécurité générale en Europe. CoESS – Confederation of European Security Services.Livre Blanc, Décembre 2008. Institut National des Hautes Etudes de Securite, France.”White paper Private Security”

⁵ La participation de la sécurité privée á la sécurité générale en Europe. CoESS – Confederation of European Security Services.Livre Blanc, Décembre 2008. Institut National des Hautes Etudes de Securite, France.”White paper Private Security”

térképet átrendezi ez a függvény. Azt mutatja, hogy a magán biztonsági szolgálatok elterjedése sokkal inkább a piaci igényekhez⁶ alkalmazkodik, mint a politikai szabályozáshoz. E szabály alól csak Skandinávia kivétel.

A „mass private property” megjelenése

„A magánterület védelme ezzel szemben magánbiztonsági kérdés, fő szabályként magánbiztonsági védelmi aktivitást feltételez. Azzal a már érintett kivétellel, amikor a magánterület védelmét valamely nyomós közérdekből rendészeti eszközökkel szükséges megoldani” – fogalmaz a bevezetőben hivatkozott magyar rendőrségi tanulmány.⁷ Az egyik legérdekesebb kérdés azon magánterületek kérdése, amelyeket tömegesen vesznek igénybe használóik. Ezek a bevásárlóközpontok, de sportcsarnokok is, leginkább a tömegrendezvények helyszínei. Jellemzően ezek közrendjét általában szinte kizárólag magánbiztonsági szolgálatok biztosítják.

A köz- és magánszféra közelítése a közbiztonság és a tömegrendezvények okán

A közbiztonsági szervekkel ellentétben, a magán biztonsági szolgálatok feladatait szerződésben rögzítik. Magánterületeken (bevásárlóközpontok, irodaházak, stb) és közterületeken (repülőterek, metróállomások, középülete, stb) feladataikat sokszor a hatóságok mellett, azok kiegészítéseként végzik. A köz- és magán biztonsági szolgálatok együttműködése nagyon sokszínű és sokrétű, ezt a CoESS tanulmánya is megerősíti. Ez a kutatási metódus nem új keletű. 1998-ban, egy London környékén végzett felmérés során brit kutatók⁸ már rendszerezték a közszféra és a magánszféra együttműködését a rendfenntartás terén. Három kategóriát állítottak fel: együttműködés, versengés és párhuzamos működés. Ezek a kategóriák bármely feladat elemzésére használhatók bármely adott időszak vizsgálatakor. Nem államonkénti sajátosságokat és nem irányzatokat foglalnak magukba, hanem a közszféra és a magánszféra adatainak összehasonlítására használhatók. Az együttműködés szempontjából vizsgálva, kijelenthetjük, hogy a magán biztonsági szolgálatok átvesszik a rendőrségtől azok feladatainak egy részét, hogy a közbiztonsági szerveknek nagyobb erőforrásuk legyen központi feladataik ellátására.⁹

A kooperáció területei az alábbiak lehetnek:

- általános együttműködés
- integrált együttműködés
- stratégiai együttműködés
- helyi együttműködés
- opportunista együttműködés és
- ad-hoc együttműködés.

A felsoroltak közül az opportunista együttműködés igényel magyarázatot, amely Romániai példával világítható meg: itt az együttműködés a bűnmegelőzésre is kiterjed. Mivel a rendőrség gépkocsiparkja nem számottevő, ezért 1998-ban megállapodást kötöttek a magán biztonsági szolgálatokkal gépjárművek kölcsönzésére. Sőt, megállapodást kötöttek néhány magán biztonsági szolgálattal, melyben felhatalmazzák őket a közrend fenntartásával és az

⁶ Az őrző védő feladatok nagy száma kereskedelmi létesítmények őrzését és a bolti lopások megakadályozását szolgálja.

⁷ Kacziba Antal: Lehetséges jövőkép... Rendőrség Tudományos, Technológiai és Innovációs Tanácsa, Kézirat, Budapest, 2010.

⁸ Trevor Jones & Tim Newburn, Private security and public policing, Clarendon Press, Oxford, 1998

⁹ La participation de la sécurité privée à la sécurité générale en Europe. CoESS – Confederation of European Security Services. Livre Blanc, Décembre 2008. Institut National des Hautes Etudes de Sécurité, France.”White paper Private Security”

antiszociális viselkedés visszaszorításával. Így a rendőr és a biztonsági őr ugyanazon időben, ugyanabban a gépjárműben járőrözik.

Összegzés

Fentiekből kitűnik, hogy a de jure szabályozás kialakítását a tömegrendezvények biztosításában a gyakorlat alakítja. Ebben a magánbiztonsági szolgálatok jelentős feladatokat vállalnak magukra, ezért helyes majd, ha véleményük megjelenik a jogi szabályozásban is. Nem szabad elfelejteni, hogy a rendőrséggel közösen jelentős tapasztalati kincs birtokában, magas felkészültséggel és tapasztalattal sokat segítenek a közterületi és rendezvényi biztonság megalapozásában.

Felhasznált irodalom

1. Kacziba Antal: Lehetséges jövőkép... Rendőrség Tudományos, Technológiai és Innovációs Tanácsa, Kézirat, Budapest, 2010.
2. Korinek László: A társadalom emésztési zavara avagy a közbiztonság és bűnügyi helyzet Magyarországon. Magyarország politikai évkönyve, Budapest 1998.
3. La participation de la sécurité privée á la sécurité générale en Europe. CoESS – Confederation of European Security Services. Livre Blanc, Décembre 2008. Institut National des Hautes Etudes de Securite, France. "White paper Private Security"
4. Trevor Jones & tim Newburn, Private security and public policing, Clarendon Press, Oxford, 1998